

Araştırma Makalesi / Original Article

Ameliyathanede Hasta Güvenliği Konusunda Türkiye’de Yaşanmış Olayları Bildiren Haberlerin Retrospektif Analizi

Retrospective Analysis of Patient Safety News in the Operating Room Happened in Türkiye

Yağmur Yılmaz^a, Birgül Kandemir^b, Şeymanur Gökçe^c, Tuğba Ergül^d, Mahmut Dağcı^{e*}

^a Biruni Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, İstanbul, Türkiye. ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6165-6770>

^b Bağırcılar Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Ameliyathane, İstanbul, Türkiye. ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2617-2655>

^c Bezmialem Vakıf Üniversitesi Hastanesi, Koroner Yoğun Bakım Ünitesi, İstanbul, Türkiye. ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8692-572X>

^d Kanuni Sultan Süleyman Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Dâhiliye Kliniği, İstanbul. ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0855-9346>

^e Bezmialem Vakıf Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, İstanbul. ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0883-9129>

* İletişimden sorumlu yazar, E-mail: mdagci@bezmialem.edu.tr

ARTICLE INFO

Article History:

Received: 01.09.2022

Received in revised form: 14.10.2022

Accepted: 04.11.2022

Keywords:

Surgical safety

Patient safety

Operating room safety

News

ABSTRACT

Introduction: It's of great importance to apply international patient safety standards to ensure that the patient who will undergo surgical intervention receives a quality health service and to prevent possible mortality or morbidity.

Aim: The aim of this research is to analyze the news about patient safety in operating rooms in internet news sources in Türkiye.

Method: In the search conducted in 14 different internet newspapers published in Türkiye and can be retrospectively scanned, 4814 news items were reached. 4456 news stories that didn't occur in Türkiye and didn't include the subject of patient safety in the operating room were excluded from the research. Of this news, 358 research titles and content were found appropriate. As a result of excluding repetitive news (n=160) from different news sources, study sample was determined as n=198.

Results: It is seen that the problems with patient safety in the operating room mostly occurred between the years 2012-2021 (65.2%), in private hospitals (34.3%) and during the operation (78.3%), and most common surgical safety problems were general surgery (26.8% and gynecology (17.7%) surgeries, the patient group (48.5%) had patient safety problems in the surgery were patients between the ages of 19-56. The most common problems were; foreign body forgotten in patient (28.8%), problems related to invasive surgical intervention (17.7%), ethical problems about patient safety (12.1%), the most frequently forgotten foreign body during the operation was gauze and abdomen. (12.7%) and 55% of the incidents related to patient safety in the surgery resulted in injury or death.

Conclusion: In recent years, there has been an increase in the number of news published on patient safety in the operating room. Most of the news on this subject are related to the forgetting of foreign bodies in surgeries performed in private hospitals.

MAKALE BİLGİLERİ

Makale Geçmişi:

Geliş Tarihi: 01.09.2022

Revizyon Tarihi: 14.10.2022

Kabul Tarihi: 04.11.2022

Anahtar Kelimeler:

Cerrahi güvenlik

Hasta güvenliği

Ameliyathane güvenliği

Haberler

ÖZET

Giriş: Cerrahi müdahale yapılacak hastanın kaliteli bir sağlık hizmeti alması, olası mortalite veya morbiditenin önlenmesi için uluslararası ameliyathane hasta güvenliği standartlarının uygulanması gerekmektedir. Hasta güvenliği standartlarına uyulmadığında oluşan mağduriyetlerin medyada oluşturduğu yansımalar toplumun hasta güvenliği algısını etkileyecek niteliktedir.

Amaç: Bu araştırmanın amacı ameliyathanelerdeki hasta güvenliği konusunda Türkiye’de yayın yapan internet haber kaynaklarındaki haberleri incelemektir.

Yöntem: Türkiye’de yayın yapan ve geriye dönük tarama yapılabilen 14 farklı internet gazetesinde yapılan taramada 4814 habere ulaşıldı. Türkiye’de yaşanmamış ve ameliyathanede hasta güvenliği konusunu içermeyen 4456 haber araştırma dışı bırakıldı. Bu haberlerden 358 tanesi araştırma başlığına ve içeriğine uygun bulundu. Farklı haber kaynaklardan alınan tekrarlı haberlerin (n=160) dışlanması sonucunda araştırmanın örneklemini n=198 olarak belirlendi. Bulgular: Ameliyathanede hasta güvenliği hakkında yaşanan sorunların çoğunlukla 2012-2021 yılları arasında (%65,2), özel hastanelerde (%34,3) ve ameliyat sırasında (%78,3) gerçekleştiği, cerrahi güvenlik sorunu yaşanan ameliyathanelerin en sık genel cerrahi (%26,8) ve jinekoloji (%17,7) ameliyatları olduğu, ameliyathanede hasta güvenliği sorunu yaşayan hasta grubunun (%48,5) 19-56 yaş grubu hastalar olduğu, en sık karşılaşılan sorunların sırasıyla; hastada yabancı cisim unutulması (%28,8), invaziv cerrahi ile ilgili sorunlar (%17,7), hasta güvenliği hakkında etik sorunlar (%12,1) olduğu, hastada ameliyat sırasında en sık unutulmuş yabancı cismin gazlı bez ve batın olduğu (%12,7) ve ameliyathanede hasta güvenliği ile ilgili yaşanan olayların %55’inin yaralanma veya ölüm ile sonuçlandığı belirlendi.

Sonuç: Son yıllarda, ameliyathanede hasta güvenliği ile ilgili yayımlanan haberlerin sayısında artış görülmektedir. Bu konudaki haberlerin çoğu özel hastanelerde yapılan ameliyatlarda yabancı cisim unutulması ile ilişkilidir.

1. Giriş

Sağlık bakım hizmetinin her aşamasında, kaliteli sağlık bakımı sunulmasının yanı sıra tıbbi hataları önleyecek hasta güvenliği uygulamaları da yer almalıdır (1). Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ)'ne göre hasta güvenliği, sağlık hizmetlerinde riskleri, önlenemez zararların oluşumunu ve hata olasılığını tutarlı ve sürdürülebilir bir şekilde azaltan ve hata meydana geldiğinde hastaya etkisini en aza indiren kültürler, süreçler, prosedürler, davranışlar, teknolojiler ve ortamlar yaratan organize faaliyetler olarak tanımlanmaktadır (2). Sağlık bakım hizmetlerinin diğer hizmetlerden farkı, yapılan hataların ciddi yaralanmalara, sağlık kurumlarında kalış süresinin artmasına, sakatlığa hatta insan hayatına mal olabilmesidir (3). Sağlık sistemi gelişmiş ülkelerde dahi hasta güvenliğinin ihmali sonucunda her 10 hastadan birinin zarar gördüğü tahmin edilmektedir. Üstelik verilen bu zararların yaklaşık %50'si önlenemez olaylardan kaynaklanmaktadır (2). Hasta güvenliği ile ilgili DSÖ, 2007 yılında Cenevre'de yapılan konferansta yaklaşık 10 milyon insanın önlenemez tıbbi hatalar nedeniyle zarar görüp sakatlandığını veya hayatını kaybettiğini belirterek hasta güvenliği hakkında daha fazla araştırma yapılması gerektiğini vurgulamış, 2009 yılında bu konuyu vurgulamak için "Temiz bakım güvenli bakım", 2010 yılında da "Güvenli cerrahi hayat kurtarır" sloganlarıyla dünya genelinde çalışmalar başlatmıştır. Güvenli Cerrahi Hayat Kurtarır Araştırma Grubu, dünyanın değişik yerlerinde araştırmalar sürdürmüş ve Güvenli Cerrahi Kontrol Listesi kullanımının ölüm oranlarını, tıbbi hataları, sağlık kuruluşunda kalış süresini, komplikasyon risklerini ve bakımın kalitesini olumlu yönde etkilediğini ortaya çıkarmıştır (4,5). DSÖ'nün Güvenli Cerrahi Kontrol Listesi, son yıllarda dünyadaki birçok hastanede rutin olarak kullanılmaktadır (6). Cerrahi hasta güvenliği hem Dünya'da hem de Türkiye'de bu kadar gündemde olan bir konu olmasına rağmen, hastaların sağlığını olumsuz etkileyebilecek ciddi hataların yapılmaya devam ediyor olması, bu konunun üzerinde daha fazla çalışılması gereken önemli bir küresel sorun olduğunu göstermektedir.

Özellikle ameliyathanelerde invaziv işlemlerin yapılması, ameliyathaneleri kritik ve karmaşık çalışma ortamlarından biri yapmaktadır. Bunun yanında tedavi için farklı uzmanlık alanlarından oluşan ekiplerin uyum içinde çalışmasının gerekliliği, anestezi riskleri ve yüksek teknoloji kullanan cihazların fazlalığı gibi nedenlerle ameliyathanedeki hastalar fazla risk altındadır. Teknolojinin hızlı gelişmesiyle son 10 yılda cerrahi tedavi uygulanan hasta sayısı da artmaktadır. Buna bağlı olarak da hasta güvenliğini ihlal eden olayların arttığı da görülmektedir (7,8). Hempel ve ark. çalışmasında Amerika'da yanlış taraf cerrahisinin

yaklaşık her 100.000 ameliyatta bir gerçekleştiği bildirilmektedir (9). Mulloy ve Hughes çalışmasında, ameliyathanede yapılan hataların sadece yüzde 10'unun rapor edildiğini bildirmektedir (10). Bu nedenle haberlerde görülen veya rapor edilen cerrahi hatalar buzdağının yalnızca görünen kısmı olabilir. Ameliyathanede hasta güvenliği kapsamında ele alınabilecek konular; yanlış taraf cerrahisi, ameliyatlarda yabancı cisim unutulması, transfüzyon hataları, kontamine ilaç veya kan kullanımı, ölümcül düşmeler, cerrahi yanıklar, görünüşü/okunuşu benzer ilaçlar, iğne ve kesici delici alet yaralanmaları, tehlikeli kısaltmalar, elektrik çarpması, yanlış cerrahi olarak sıralanabilir. Tüm bu hatalara bağlı olarak hastaların zarar gördüğü de bildirilmektedir (11).

Gelişen teknolojinin etkisiyle son yıllarda büyük bir güç haline gelen medyanın sağlık alanında da etkisi büyüktür (12). İnsanlar gün geçtikçe sağlıkları ile ilgili daha fazla sorumluluk almakta ve önemli sağlık ve tıbbi kararlar vermeden önce daha fazla bilgiye sahip olmak için medya kaynaklarını kullanmaktadır. Fox'un hazırladığı raporda internet kullanıcılarının %80'inin sağlık ile ilgili bilgileri için Google veya Yahoo gibi arama motorları aracılığıyla çevrimiçi arama yapıldığı bildirilmektedir (13). Kaya tarafından yapılan bir çalışmada, medyanın bireylerin dikkatini çekip davranışlarını yönlendirebilmede etkili olduğu ve okuyucuların en çok sağlık haberlerinden etkilendiği bildirilmektedir (14). Toplumun sağlık algısını etkileme özelliğine sahip olan haberlerin, toplum üzerinde olumlu veya olumsuz etkileri olabileceği düşünülmektedir. Bu yüzden yapılan haberlerin de doğru haberler olup toplumu yanıltmaması da büyük önem arz etmektedir (15). Bu nedenle internet haber kaynaklarının hastaların ve sağlıklı bireylerin tedavi öncesi karar vermesinde etkili bir araç olduğu düşünülmektedir. Ayrıca Işık ve arkadaşlarının çalışmasında medyanın hastaların ve sağlık çalışanlarının davranışlarını değiştirerek hasta güvenliğini arttırmak için kullanılabileceği bildirilmektedir (16).

Bu araştırmanın amacı, ameliyathanelerdeki hasta güvenliği konusunda Türkiye'de yayın yapan internet haber kaynaklarındaki haberleri incelemektir.

Araştırmada incelenen haberlerde; yaşanan olayın tarihlerinin, olayın türü ve nerede yaşandığının ve olayın yaşandığı hastanenin akreditasyon durumunun belirlenebilmesi için aşağıdaki araştırma sorularına cevap aranacaktır;

1. Ameliyathanelerde hasta güvenliği konusunda yayınlanan haberlerde en sık hangi olayın yaşandığı bildirilmektedir?
2. Yayınlanan haberlerin yıllara göre dağılımı nasıldır?

3. Yayınlanan haberlerdeki olaylar hangi tür hastanelerde yaşanmıştır ve bu hastaneler sağlık bakımı konusunda herhangi bir kurumdan akredite midir?

2. Gereç ve Yöntem

Tanımlayıcı olarak gerçekleştirilen araştırma için Türkiye’de yayın yapan ve geriye dönük arşiv taraması yapılabilen 14 farklı internet gazetesi belirlendi (Medimagazin, NTV, Hürriyet, Milliyet, Akşam, Sözcü, Haberler, Sabah, Mynet Haber, Habertürk, Onedio Haber, Yeniçağ, CNN Türk, Doğru Haber). Haber sitelerinin her birinin arama kutusuna anahtar kelime olarak “Ameliyathanede” kelimesinin yanında “tedbirsizlik”, “güvenlik”, “yanlış hasta”, “yanlış organ”, “yangın”, “taciz” ve “yabancı cisim unutulması” girilerek yapılan taramada 1972-2021 yılları arasında gerçekleşen olaylardan oluşan n=4814 habere ulaşıldı. Yurtdışında yaşanmış (n=13) ve ameliyathanede hasta güvenliği konusunu içermeyen (n=4443) haberler araştırma dışı bırakıldı. Geriye kalan n=358 haberin içeriği ise araştırmaya dahil edilebilecek nitelikteydi. Farklı haber kaynaklarından alınan tekrarlı haberlerin (n=160) dışlanması sonucunda araştırmanın örneklemini n=198 olarak belirlendi. Haber kaynaklarından alınan veriler araştırmacılar tarafından oluşturulan 12 soruluk veri toplama formu ile 20.02.2021-26.02.2021 tarihleri arasında toplandı. Veriler IBM SPSS 25 programında analiz edilerek sayı ve yüzdeler halinde verildi.

2.1. Araştırmanın Etik Yönü

Araştırma verileri herkes tarafından ulaşılabilir haberlerden alındığı için açık kaynak niteliği taşımaktadır. Bu nedenle etik kurul izni veya kurum izni alınmaya ihtiyaç duyulmadı.

2.2. Araştırmanın Sınırlılıkları

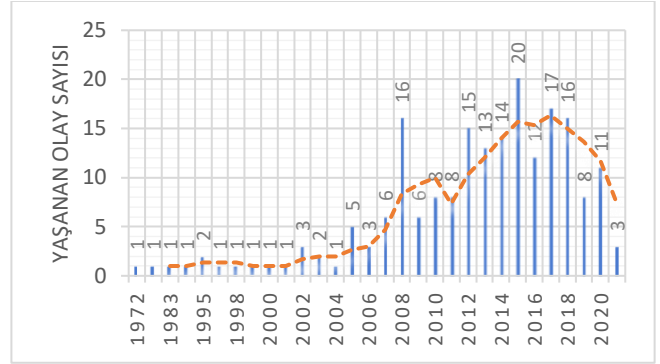
Araştırmanın veri kaynağı çeşitli haber web siteleri olduğu için bu kaynaklardan alınan bilgilerin güvenilirliği teyit edilememektedir. Yaşanan her olay basına yansımamış olabilir bu nedenle araştırmanın örneklem sayısı belirlenen tarih aralıklarında yaşanan olay sayısı eşit olmayabilir. Ayrıca haberlerde belirtilen olaylar çarpıtılmış veya manipüle edilmiş olabilir. Belirtilen bu durumlar araştırmanın sınırlılığını oluşturmaktadır.

3. Bulgular

Bu bölümde ameliyathanede hasta güvenliği konusunda 1972-2021 yılları arasında yayınlanmış haberlerdeki olayların, bu olayların yaşandığı hastanelerin ve olayı yaşayan kişilerin özellikleri ile ilgili bulgular sayı ve yüzdeler halinde sunuldu.

Olayın yaşandığı yıla ait bulgular Şekil 1’deki grafikte sunuldu. Grafikte 2002 yılı itibariyle ameliyathanede hasta güvenliğini konu alan haberlerin sayısının artmaya başladığı, özellikle 2008 yılı ve

sonrasında haber sayılarında ciddi artış yaşandığı ve en fazla haberin 2015 yılında yayımlandığı belirlendi.

Şekil 1. Ameliyathanede hasta güvenliği konulu haberlerin olayın yaşandığı yıllara göre dağılımı

Tablo 1. Hasta güvenliği sorununun yaşandığı hastane ve hastalar ile ilgili özellikler

Olayın yaşandığı hastane türü	n	%
Özel hastane	68	34,3
Devlet hastanesi	48	24,2
Eğitim ve araştırma hastanesi	35	17,8
Üniversite hastanesi	20	10,1
Bilgi bulunamadı	27	13,6
Olayın yaşandığı hastanenin akreditasyonu		
Akredite değil	64	32,3
Akredite	36	18,2
Bilgi bulunamadı	98	49,5
Olayın yaşandığı cerrahi bilim dalı		
Genel cerrahi anabilim dalı	53	26,8
Kadın hastalıkları anabilim dalı	35	17,7
Beyin ve sinir cerrahisi anabilim dalı	22	11,1
Göz hastalıkları anabilim dalı	13	6,5
Çocuk cerrahisi anabilim dalı	11	5,6
Kalp ve damar cerrahisi anabilim dalı	6	3,0
Göğüs cerrahisi anabilim dalı	2	1,0
Bilgi bulunamadı	56	28,3
Olayı yaşayan hastanın yaşı		
0-18 yaş	3	1,5
19-37 yaş	30	15,2
38- 56 yaş	117	59,1
57-75 yaş	6	3,0
76 yaş ve üzeri	3	1,5
Bilgi bulunamadı	39	19,7
Toplam	198	100,0

Tablo 1’de ameliyathanede hasta güvenliği konusunu içeren olaylardaki hastaneler ve olayı yaşayan hastaların tanıtıcı özellikleri sunuldu. Yayınlanan haberlerde hasta güvenliği konusundaki olayların daha çok özel hastaneler (%34,3) ve devlet hastanelerinde (%24,2) yaşandığı, bu hastanelerin %18,2’sinde akreditasyon bulunduğu, %32,3’ünde bulunmadığı belirlendi. Haberlerin

%49,5'inde ise hastanelerin akreditasyonunu gösterir bilgiye ulaşamadı. İncelenen haberlerde ameliyathanede hasta güvenliğini konu alan olayların en fazla genel cerrahi ve kadın hastalıkları ve doğum anabilim dallarını ilgilendiren ameliyatlarda yaşandığı ve bu olaylarda zarar gören hastaların %59,1'inin 38-56 yaş aralığında olduğu belirlendi.

Tablo 2. Hasta güvenliği sorunu özellikleri

Hasta güvenliği sorunu türü	n	%
Yabancı cisim unutulması	57	28,8
Hatalı cerrahi invaziv girişimler	36	18,2
Hasta güvenliği ile ilgili etik sorunlar	24	12,1
Hastada yanık oluşması	13	6,6
Hatalı anestezi uygulamaları	13	6,6
Yanlış taraf cerrahisi	10	5,1
Hatalı cerrahi asepsi uygulamaları	5	2,5
Yanlış hasta ameliyatı	5	2,5
Yanlış organ ameliyatı	4	2,0
Hastanın fiziksel tacize uğraması	4	2,0
Yangın	4	2,0
Hastanın düşmesi	3	1,5
Hastanın rızası alınmadan cerrahi girişim uygulanması	3	1,5
Bilgi bulunamadı	17	8,6
Hasta güvenliği sorununun yaşandığı ameliyat dönemi		
Ameliyat sırası	155	78,3
Ameliyat öncesi	31	15,6
Ameliyat sonrası	12	6,1
Hastada unutilan yabancı cisim		
Gazlı bez	25	12,7
Makas	7	3,5
İğne	3	1,5
Bisturi	3	1,5
Ekartör	2	1,0
Kılavuz tel	2	1,0
Havlu	1	0,5
Unutilan yabancı cismin ismi belirtilmemiş	14	7,1
Yabancı cisim unutulmadı	141	71,2
Cerrahi güvenlik sorunu nedeniyle yaşanan olaydan hastanın etkilenme durumu		
Yaralanma	65	32,8
Ölüm	44	22,2
Sakatlık	25	12,7
Organ kaybı	24	12,1
Bitkisel hayat	3	1,5
Bilgi bulunamadı	37	18,7
Toplam	198	100,0

Haberlerde ameliyathanede yaşandığı bildirilen hasta güvenliği sorunlarına ait özellikler Tablo 2'de sunuldu. Bu haberlerde hasta güvenliği sorunlarının %78,3'ünün ameliyat sırasında yaşandığı belirlendi. Yaşanan sorunlar sınıflandırıldığında cerrahi sırasında

hastanın içinde yabancı cisim unutulmasının en fazla yaşanan hasta güvenliği sorunu olduğu, hastanın içinde yabancı cisim olarak en fazla gazlı bez unutulduğu belirlendi. Ameliyathanelerde cerrahi güvenlik sorunlarını konu alan haberlerde olayların %32,8'inin yaralanma, %22,2'sinin ise hastanın ölümü ile sonlandığı belirlendi.

4. Tartışma

Araştırmada 14 farklı internet gazetesinde ameliyathanede hasta güvenliğini konu alan haberler incelendi ancak araştırmanın sınırlılıklarında da belirtildiği üzere bu araştırmada 198 haberin bulunması, 1972-2021 tarihleri arasında ameliyathanelerde hasta güvenliğine ilişkin yalnızca 198 olayının yaşandığı anlamına gelmemektedir. Yapılan literatür taramasında Türkiye'de hasta güvenliği konusunda hazırlanmış güncel bir istatistik raporunun mevcut olmadığı görülmektedir. Top ve ark. (2008) çalışmasında 1982-2001 yılları arasında İstanbul Tabip Odası'na hekim hataları ile ilgili 1525 şikâyet başvurusu yapıldığı bildirilmektedir (17). Bu araştırmada örnekleme alınan haberlerin tarih aralığının 49 yıl olduğu düşünülürse 19 yılda yapılan 1525 şikâyetten çok daha fazlasının olması beklenirdi. Bu nedenle ameliyathanede hasta güvenliği ile ilgili günlük hayatta yaşanan olay sayısının basına yansıyan olay sayısına eşit olmadığı düşünülmektedir.

Mesutoğlu (2020) ve Ünal (2020) insanların haber okuma alışkanlığının değiştiğini ve güncel bilgiye ulaşmak için yeni iletişim araçlarının daha fazla kullanıldığını bildirmektedir (18,19). İnsanların bilgiye ulaşmada yeni yöntemlere ilgi göstermesi geleneksel basın ve yayın araçları ile habere ilgiyi azaltmaktadır (20). İnsanlar gazete ve dergilerden metin okumak yerine haberin videosunu izlemek, sesli makalesini dinlemek, haberlerle ilgili hareketli görselleri takip etmek gibi çeşitli interaktif içerikler ile interneti kullanarak haber öğrenme yolunu tercih etmektedirler (21). Bu nedenle araştırmada basılı haber kaynakları yerine internet haberleri incelendi.

DSÖ'nün 2008 yılında güvenli cerrahiye sağlama hedefleri doğrultusunda Güvenli Cerrahi Kontrol Listesi'ni (GCKL) yayınlamasının ardından Türkiye'de de GCKL 2009 yılında kullanılmaya başlanmıştır (22). Sunulan araştırmada incelenen haberlerin 2008 yılından itibaren artmaya başlaması, güvenli cerrahi konusunda medya ve toplum algısının DSÖ ve Sağlık Bakanlığı'nın kamuoyunda yapmış olduğu farkındalık çalışmaları ile ilişkili olduğu düşünülmektedir (Şekil 1). Ayrıca iletişim araçlarının gün geçtikçe gelişmesi ve insanların malpraktis nedeniyle oluşan zararlarda hukuki haklarını koruma eğiliminin artması da buna katkı sağlamaktadır (23). Sağlık Bakanlığı'nın Sağlık İstatistikleri Yıllığı 2020 raporu verilerine göre Türkiye'de yapılan ameliyat sayılarının

2020 yılı haricinde sürekli bir artış eğiliminde olduğu görülmektedir (24). 2020 yılında ise Covid-19 salgını nedeniyle elektif ameliyatların ertelendiği bilinmektedir (25). Sunulan çalışmada son iki yılda haber sayısının azalmasının Covid-19 salgını nedeniyle ertelenen veya iptal olan elektif ameliyatlar ile ilişkili olduğu düşünülmektedir (Şekil 1).

Sağlık İstatistikleri Yıllığı raporunda Türkiye’de 2020 yılındaki toplam ameliyathane ve yapılan ameliyat sayısı belirtilmektedir. Bu raporda Türkiye’de en fazla ameliyatın devlet hastanelerinde ve özel hastanelerde yapıldığı görülmektedir. Ameliyat/ameliyathane sayılarında ise özel hastanelerin ameliyathane başına ameliyat oranlarının devlet hastanelerine göre yüksek olduğu görülmektedir (24). Sunulan araştırmada, ameliyathanelerdeki hasta güvenliği sorunlarının özel hastanelerde daha fazla olduğu görülmektedir. Araştırmanın örneklemini oluşturan kaynakların sınırlılığı nedeniyle güvenli cerrahi uygulamaları ve araştırmada incelenen hastane türleri arasında ilişki arayıcı karşılaştırma yapılamamaktadır. Ancak güvenli cerrahi konusunda yapılan hataların bildirildiği haberlerde sağlık kuruluşlarında özel hastaneler (%34,3) ve üniversite hastaneleri (%10,1) arasındaki yüzdesel farklılıklar oldukça fazladır (Tablo 1). Bu durumu etkileyebilecek en önemli faktörlerden birisinin hasta bakım kalitesi ve bunun standardını sağlayan hastane akreditasyonları olduğu düşünülmektedir. Melo’nun (2016) çalışmasına göre akreditasyon özellikle sağlık kalitesi ve hasta güvenliğinin iyileştirilmesi için tercih edilen yöntemlerden biridir (26). Bu durum sağlık çalışanlarının bakım ve tedavi kültürünü de etkilemektedir. Lee (2016) tarafından Güney Kore’de hastane akreditasyonu sonrası hasta güvenliği kültürü ve ilaç hatası raporlama davranışını belirlemeye yönelik yapılan çalışmada hemşirelerin hasta güvenliği algılarının akreditasyondan sonra önemli ölçüde iyileşmiş olduğu bildirilmektedir (27). Park ve ark. (2017) yaptıkları çalışmada, akreditasyonun hasta güvenliği ve sağlık hizmeti kalitesi üzerinde olumlu bir etkisi olduğunu bildirmektedir (28).

Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü’nün yayınladığı Güvenlik Raporlama Sistemi (GRS) 2017 istatistiklerine göre kliniklerde en sık rapor edilen hatanın ameliyat bölgesinin işaretlenmemesi olduğu bildirilmektedir (29). Bu durumun hatalı invaziv cerrahi girişimlerin yaşanmasına ve hatalı taraf cerrahisi yapılmasına neden olabileceği düşünülmektedir. Benzer olarak bu araştırmada incelenen haberlerde yabancı cisim unutulması ve hatalı invaziv girişim yapılması, en sık yaşanan cerrahi hatalar olarak görülmektedir. Sunulan araştırmada haberlerde en çok bildirilen güvenlik sorununun hastada yabancı cisim unutulması ve unutulmuş cismin gazlı bez olması literatür ile benzerdir. Mehtsun ve ark. (2013) çalışmasında ameliyat sırasında

hastada yabancı cisim unutulması en sık yaşanan hasta güvenliği olayı olduğu bildirilmektedir (30). Karaismailoğlu ve Köse (2020) ameliyatın türüne ve kanama durumuna bağlı olarak ameliyat öncesi planlanan sayıdan daha fazla gazlı bez kullanılabildiğini, özellikle çok kanama olduğu durumlarda kan ile dolu gazlı bezleri dokudan ayırt etmenin zorlaşarak hastanın içerisinde kaybolma ihtimalinin arttığını bildirmektedir (31). Çakmak ve arkadaşlarının (2017) yaptığı çalışmada tıbbi hataların en fazla kadın hastalıkları ve doğum ile genel cerrahi alanlarında olduğu bildirilmektedir (32). Sunulan çalışmada da genel cerrahi ile kadın hastalıkları cerrahisinde daha fazla hata yapıldığı belirlenmiştir. Bu iki cerrahi bilim dallarındaki riskin abdominal bölge gibi geniş ve derin bir alanda yapılması nedeniyle arttığı düşünülmektedir.

5. Sonuç ve Öneriler

Covid-19 nedeniyle son yıllarda azalma görülsede ameliyathanedeki hasta güvenliği ile ilgili yaşanan sorunların ve bu konuda yayınlanan haber sayısının artış eğiliminde olduğu görülmektedir. Çoğunlukla özel hastanelerde yaşandığı bildirilen haberlerde yabancı cisim unutulması ile ilgili vakalar dikkat çekmektedir. Haber içeriklerinden elde edilen verilerin her ne kadar bilimsel gerçekliği tam olarak yansıtması beklenmese de ameliyathanedeki hasta güvenliği konusunda dikkate değer bir kanıt niteliğindedir.

Sağlık profesyonellerinin güvenli cerrahi kontrol listesinde kendileri için önerilen uygulamaları eksiksiz yapmaları cerrahi güvenliği sağlayacak, dolayısıyla bu konuda medyada çıkan haberler de azalacaktır.

Çıkar Çatışması: Bu çalışmada herhangi bir çıkar çatışması yoktur.

Finansal Destek: Bu çalışmada herhangi bir finansal destek alınmamıştır.

Etik Kurul Onayı: Bu çalışma için etik kurul onayına gerek yoktur.

Yazarlık Katkısı:

YY: Literatür taraması, veri toplama ve son kontroller

BK: Literatür taraması, veri toplama ve son kontroller

ŞG: Literatür taraması, veri toplama ve son kontroller

TE: Literatür taraması, veri toplama ve son kontroller

MD: Araştırmanın tasarımı, veri analizi, makalenin yazımı ve son kontroller

6. Kaynaklar

- Hergül F. K., Özbayır T., Gök F. Ameliyathanede hasta güvenliği: Sistematiik derleme. Pam Tıp Derg. 2016;(1):87-98.
- WHO. Patient Safety. World Health Organization 2009. Available from: <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/patient-safety> Date: 31.08.2022.
- Oksay A., Kılınc M., Sayhan M. Sağlık çalışanlarında hasta güvenliği kültürü algısının değerlendirilmesi üzerine bir araştırma. Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Derg. 2019;19(2):455-475.
- Yöntem O. G. Ayaktan bakım merkezlerinde hasta güvenliği kültürü algısına yönelik bir alan uygulaması. Tıp Fakültesi Klinikleri Dergisi. 2020;3(3):127-136.
- Kesgin V., Kurtuluş U. D., Dinç Y. Güvenli cerrahi kontrol listesinin ekip çalışması üzerindeki etkisi ve kullanım engelleri. Sağlıkta Performans ve Kalite Dergisi. 2017;13(1):19-35.
- Haugen As, Sevdalis N, Søfteland E. Impact of the world health organization surgical safety checklist on patient safety. Anesthesiology. 2019;131(2):420-425. Doi:10.1097/Aln.0000000000002674.
- Kapıkıran G., Bülbüloğlu S., Aslan F. E. Ameliyathanede hasta güvenliği, hasta güvenliği kültürü, medikal hatalar ve istenmeyen olaylar. J Health And Nursing Manag. 2018;5(2):132-140.
- Karayurt Ö., Turhan D. H., Bilik Ö., Özdöker S., Duran M. Ameliyathanede hasta güvenliği kültürünün ve güvenli cerrahi kontrol listesinin kullanımının incelenmesi. Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi. 2017;8(1):16-23.
- Hempel S, Maggard-Gibbons M, Nguyen DK, et al. Wrong-Site surgery, retained surgical items, and surgical fires: A systematic review of surgical never events. JAMA Surg. 2015;150(8):796-805. doi:10.1001/jamasurg.2015.0301
- Mulloy DF, Hughes RG. Wrong-Site Surgery: A preventable medical error, in: Hughes RG, ed. patient safety and quality: An evidence-based handbook for nurses. Rockville (MD): Agency for Healthcare Research and Quality (US); April 2008.
- Lebni J. Y., Azar F. E., Sharma M., Zangeneh A., Kianipour N., Azizi S. Et Al. Factors affecting occupational hazards among operating room personnel at hospitals affiliated in western Iran: A cross-sectional study. Journal of Public Health. 2021;29(5):1225-1232.
- Hülür A. B. Sağlık iletişimi, medya ve etik: bir sağlık haberinin analizi. Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. 2016;14(1),155-178. Doi: 10.18026/Cbusos.87810.
- Pew Internet & American Life Project. Erişim linki: <https://www.pewresearch.org/internet/2008/08/26/the-engaged-e-patient-population/> Erişim tarihi: 31 Ekim 2022.
- Kaya, A. Health, news and ethical principles. J Hum Sci. 2019;16(2):477-492.
- Çapar H., Çakmak C. Halk sağlığı bilgi kaynağı olarak gazeteler: Sağlıkla ilgili haberlerin analizi. Sag Aka Derg. 2019; 6(1): 25-33.
- Isik O, Bayin G, Ugurluoglu O. Reflection of medical error highlighted on media in Turkey: A retrospective study. Pak J Med Sci. 2016;32(5):1224-1228.
- Top M., Gider Ö., Taş Y., Çimen S. Hekimlerin tıbbi hatalara neden olan faktörlere ilişkin değerlendirmeleri: Kocaeli ilinden bir alan çalışması. HSİD. 2008;11(2):161-200.
- Mesutoğlu N. Yeni medya haber okuma alışkanlığı ve yeni okur tipolojisinde farklılıklar. Egemia Derg. 2020;(7):31-58.
- Tutgun-Ünal A. Yeni medya ile yeni gazetecilik anlayışı: Haber ajanslarının sosyal medya gazeteciliği açısından incelenmesi. EİD. 2020;7(2):1011-1031.
- Becan C. Sosyal medya bağımlılığının haber takibi motivasyonları üzerine etkisi. EİD. 2018;5(3):238-256.
- Twenge, J. M., Martin, G. N., Spitzberg, B. H. Trends in US Adolescents' Media Use, 1976–2016: The rise of digital media, the decline of tv, and the (near) demise of print. Psychology of Popular Media Culture, 2019;8(4):329.
- Kisacik OG, Cigerci Y. Use of the surgical safety checklist in the operating room: Operating room nurses' perspectives. Pak J Med Sci. 2019;35(3):614-619.
- Mello MM, Frakes MD, Blumenkranz E, Studdert DM. Malpractice liability and health care quality: A review. JAMA. 2020;323(4):352-366.
- Sağlık Bakanlığı ve Akreditasyon Daire Başkanlığı. (2015). Genel sağlık istatistikleri: 2015 yılı Türkiye'de yapılan toplam ameliyat istatistiği. Erişim Tarihi: 31.08.2022. Erişim Adresi: <https://rapor.saglik.gov.tr/istatistik/rapor/>
- Byrnes ME, Brown CS, De Roo AC, et al. Elective surgical delays due to covid-19: the patient lived experience. Published Correction Appears in Med Care. 2021;59(4):288-294.
- Melo S. The impact of accreditation on healthcare quality improvement: A qualitative case study. J Health Organ Manag. 2016;30(8):1242-1258.
- Lee E. Safety climate and attitude toward medication error reporting after hospital accreditation in South Korea. Int J Qual Health Care. 2016;28(4):508-514.
- Park I, Jung Y., Suk S. The perception of healthcare employees and the impact of healthcare accreditation on the quality of healthcare in Korea. Journal of Hospital Administration. 2017;6(6):20-27.
- Sağlık Bakanlığı. (2017). Güvenlik raporlama sistemi (GRS) 2017 yılı istatistik ve analiz raporu. Erişim Tarihi: 31.08.2022 Erişim Adresi: https://www.saglikaktuel.com/d/file/28439_grs2017-sonpdf.pdf
- Mehtsun WT, Ibrahim AM, Diener-West M, Pronovost PJ, Makary MA. Surgical never events in the United States. Surgery. 2013;153(4):465-472.
- Karaismailoğlu, D., Köse, S. (2020). 'Manuel Spanç Sayımından Dijitale Geçiş: Spanç Sayma Ünitesi'. 2. Uluslararası İnovatif Hemşirelik Kongresi – 1. İnovatif Hemşirelik Öğrencileri Sempozyumu: 22-24 Ekim 2020- Trabzon S: 66-68.
- Çakmak C., Demir H., Kıdak L.B. A research on examination of medical errors through court judgements. J Turgut Ozal Med Cent. 2017;24(4): 443-449.